

Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyolonsel Eğitiminin Genel Durumu

R. Erol DEMİRBATIR*

ÖZET

Türkiye'deki eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde viyolonsel eğitiminin genel durumunu saptamaya yönelik olarak yapılan bu araştırmada, betimsel araştırma yöntemiyle mevcut durum ve özellikler aynen yansıtılmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda ülkemizde viyolonsel eğitimi yapılan müzik eğitimi bölümlerinde, viyolonsel eğitiminin yeri, önemi hakkında nicel ve yoruma açık olarak başlıca bulgulara ulaşılmış; bu alanda yapılabilecek başka araştırmalara zemin oluşturulmuştur.

ABSTRACT

In this research, which aims to determine the overall situation of the cello training in the music departments of the Education Faculties in Turkey we attempted to reflect the actual situation and features using descriptive method of research.

The research resulted in some major findings mainly qualitative and open to interpretation concerning the place and importance of this training in the music departments offering cello training in our country and this research formed a basis for other researches to be conducted in the future.

1. GİRİŞ

Türkiye'de "amaçlı ve düzenli" müzik eğitiminin, imparatorluk döneminin ilk evrelerine ve daha öncelere kadar uzanan bir geçmişi olmasına karşın, müzik öğretmeni yetiştirme işine ilk kez Cumhuriyet döneminin hemen

* Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi GSE Bölümü Müzik Eğitimi ABD Öğretim Görevlisi

başlarında 1924 yılında Ankara'da kurulan Musiki Muallim Mektebi'nde başlanmıştır (Uçan, 1982). Bu kurumdan günümüze değin eğitim enstitüsü müzik bölümlerinde, yüksek öğretmen okullarında ve 1982 yılında itibaren eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde ana çalgısı viyolonsel olan yüzlerce müzik öğretmeni yetişmiş; viyolonsel eğitimiyle kazandıkları bilgi ve becerileri eğitim kurumlarında, yükseköğretim kurumlarında, orkestralarda ve diğer alanlarda eğitimci, sanatçı-eğitimci ya da sanatçı olarak değerlendirme imkanları bulmuşlardır.

1925 tarihli Musiki Muallim Mektebi Talimnamesi'nin 9. maddesinde öğretimi zorunlu tutulan dört çalgıdan biri olan viyolonsel, belirtilen tarihten günümüze değin müzik eğitimi bölümlerinde süren ve sürekli gelişen bir eğitim geleneği; oda müziği-orkestra eğitimi içerisinde vazgeçilmez bir yeri vardır.

Viyolonsel, yaylı çalgılar ailesinden solistik özelliğe de sahip önemli bir çalgıdır. Senfoni orkestralarının yanı sıra trio, kuartet, kentet vb. oda müziği topluluklarında etkin bir rol üstlenmekte; eşlikli veya eşiksiz solo çalgı olarak da, geniş bir literatüre sahip evrensel bir konumda yer almaktadır.

Çağdaş toplumlarda çok yönlü bir yaklaşımla uygulanmaya çalışılan eğitim sürecinde "sanat eğitimi" eğitimin, "müzik eğitimi" sanat eğitiminin, "çalgı eğitimi" müzik eğitiminin ve "viyolonsel eğitimi" de çalgı eğitiminin temel boyutlarından biri olarak kabul edilebilir.

Müzik eğitimi bölümlerinde çalgı eğitiminin bu önemli boyutunu oluşturan viyolonsel eğitimi ve öğretimi etkinlikleri, bireyi bilişsel, devinışsel ve duyuşsal yönleriyle bir bütün olarak geliştirmekte; bu etkinlikler viyolonsel öğrenilmesiyle bireyin müziksel davranışlarına doğrudan yansımaktadır.

Bu görüş doğrultusunda viyolonsel eğitimi; viyolonsel öğretimi yoluyla bireylerin bilişsel, devinışsel ve duyuşsal davranışlarında, kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişiklikler oluşturma ya da onları bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci olarak tanımlanabilir (Uçan, 1980).

1998 yılında eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde viyolonsel eğitiminin genel durumunu belirli boyutlarıyla inceleyip, ortaya koymak ve buradan hareketle viyolonsel eğitim'inin geliştirilmesine görüş ve önerilerle katkıda bulunmak amacıyla bir araştırma yapılmıştır (Demirbatır, 1998). Bu araştırma, aynı zamanda konusu ve kapsadığı boyutlar itibarıyla müzik eğitimi bölümlerinde yeni yapılanma öncesi yapılan son araştırmalardan biridir. Bu yazıda araştırmada yer alan bulgulardan yalnızca bir bölümüne değinilecektir.

2. YÖNTEM

Araştırmada durum tespitine yönelik bir model esas alınmış, betimleme (survey) yöntemi kullanılarak mevcut durum ve özellikler aynen yansıtılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümleri; örneklem grubunu ise, 1996-1997 öğretim yılında ülkemizde viyolonsel eğitimi yapılan müzik eğitimi bölümlerinin tamamı oluşturmaktadır.

Veriler belge tarama ve görüşme yoluyla elde edilmiş; verilerin işlenmesinde dağılım ve yığılım ölçülerinden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılmıştır.

Bulgular bölümünde kullanılan kısaltmalar ve karşılıkları aşağıda verilmiştir.

GÜ GEF MEB	:	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
MÜ AEF MEB	:	Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
DEÜ BEF MEB	:	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
UÜ EF MEB	:	Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
SÜ EF MEB	:	Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
KTÜ FEF MEB	:	Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
İÜ EF MEB	:	İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
AÜ KKEF MEB	:	Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
AİBÜ EF MEB	:	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
NÜ EF MEB	:	Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü

3. BULGULAR

Bu bölümde, bulgular çizelgelerle somutlaştırılmaya çalışılarak yorumlanmıştır; okuyucunun yorumuna da açık tutulmuştur.

3.1 Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyolonsel Eğitiminin Genel Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo: III.I.
Türkiye’de Viyolonsel Eğitimi Yapılan Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri

İstatistik	Müzik Eğitimi Bölümleri	f	%
Viyolonsel Eğitimi Yapılan Müzik Eğitimi Bölümleri	GÜ GEF MEB MÜ AEF MEB DEÜ BEF MEB UÜ EF MEB SÜ EF MEB KTÜ FEF MEB İÜ EF MEB AÜ KKEF MEB AİBÜ EF MEB NÜ EF MEB	10	76.92
Viyolonsel Eğitimi Yapılmayan Müzik Eğitimi Bölümleri	SDÜ BEF MEB PÜ EF MEB YYÜ EF MEB	3	23.08
TOPLAM		13	100.00

Tablo III.I’de görüldüğü gibi, Türkiye’deki eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümleri içerisinde 10 (% 76.92) müzik eğitimi bölümünde viyolonsel eğitimi yapılmakta, 3 (% 23.08) müzik eğitimi bölümünde viyolonsel eğitimi yapılmamaktadır.

Tablo: III.II
Müzik Eğitimi Bölümlerinde Görev Yapan Viyolonsel Öğretim Elemanı Sayıları ve Diğer Öğretim Elemanlarına Oranları

Bölümler	Viyolonsel Öğretim Elemanları f1			Toplam		Diğer Öğretim Elemanları f2			Toplam		f1→f2
	Kadrolu	Ücretli	Yab. Uy. Sözleş.	f1	%	Kadrolu	Ücretli	Yab. Uy. Sözleş.	f2	%	Oran %
GÜ GEF MEB	1	2	-	3	21.43	49	15	2	66	30.00	4.54
MÜ AEF MEB	1	-	-	1	7.14	25	-	1	26	11.82	3.84
DEÜ AEF MEB	-	2	-	2	14.29	13	4	-	17	7.73	11.76
UÜ EF MEB	1	-	1	2	14.29	17	2	8	27	12.27	7.40
SÜ EF MEB	1	-	-	1	7.14	14	3	1	18	8.18	5.55
KTÜ FEF MEB	1	-	-	1	7.14	10	-	3	13	5.91	7.69
İÜ EF MEB	1	-	-	1	7.14	10	-	-	10	4.54	10.00
AÜ KKEF MEB	1	-	-	1	7.14	9	-	1	10	4.54	11.11
AİBÜ EF MEB	-	1	-	1	7.14	13	3	-	16	7.28	6.25
NÜ EF MEB	1	-	-	1	7.14	14	3	-	17	7.73	5.88
TOPLAM	8	5	1	14	100.00	174	30	16	220	100.00	6.36

Tablo III.II'de görüldüğü gibi, müzik eğitimi bölümlerinde görev yapan viyolonsel öğretim elemanı sayıları ve diğer öğretim elemanlarına oranları GÜ GEF MEB'de (3; % 4.54), MÜ AEF MEB'de (1; % 3.84), DEÜ BEF MEB'de (2; % 11.76), UÜ EF MEB'de (2; % 7.40), SÜ EF MEB'de (1; % 5.55), KTÜ FEF MEB'de (1; % 7.69), İÜ EF MEB'de (1; % 10), AÜ KKEF MEB'de (1; % 11.11), AİBÜ EF MEB'de (1; % 6.25) ve NÜ EF MEB'de (1; % 5.88) olarak dağılım göstermektedir. Tablo III.II'de ayrıca müzik eğitimi bölümlerinde görevli öğretim elemanlarının kadrolu, ücretli ve yabancı uyruklu sözleşmeli olma durumları da yer almaktadır.

Müzik eğitimi bölümlerinde görev yapan viyolonsel öğretim elemanlarının toplam öğretim elemanlarına oranı % 6.36'dır.

Tablo: III.III.

1996-1997 Öğretim Yılında Müzik Eğitimi Bölümlerinde Okumakta Olan Viyolonsel Öğrencilerinin Bölümlere ve Sınıflara Göre Dağılımı

Bölümler	I. Sınıf		II. Sınıf		III. Sınıf		IV. Sınıf		V. Sınıf	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
GÜ GEF MEB	4	12.50	4	15.38	4	16.66	6	30	18	17.65
MÜ AEF MEB	1	3.12	1	3.84	3	12.50	2	10	7	6.86
DEÜ AEF MEB	6	18.75	1	3.84	1	4.16	2	10	10	9.80
UÜ EF MEB	4	12.50	4	15.38	4	16.66	4	20	16	15.69
SÜ EF MEB	1	3.12	2	7.69	3	12.50	3	15	9	8.82
KTÜ FEF MEB	1	3.12	1	3.84	2	8.33	1	5	5	4.90
İÜ EF MEB	3	9.37	1	3.84	2	8.33	-	-	6	5.88
AÜ KKEF MEB	2	6.25	2	7.69	2	8.33	2	10	8	7.84
AİBÜ EF MEB	4	12.50	2	7.69	3	12.50	-	-	9	8.82
NÜ EF MEB	6	18.75	8	30.76	-	-	-	-	14	13.73
TOPLAM	32	100.00	26	100.00	24	100.00	20	100.00	102	100.00

Tablo III.III'de görüldüğü gibi, müzik eğitimi bölümlerinde okumakta olan viyolonsel öğrencilerinin; 18'i (4,4,4,6 - % 17.65) GÜ GEF MEB'de, 7'si (1,1,3,2 - % 15.69) MÜ AEF MEB'de, 10'u (6,1,1,2 - % 9.80) DEÜ BEF MEB'de, 16'sı (4,4,4,4 - % 15.69) UÜ EF MEB'de, 9'u (1,2,3,3 - % 8.82) SÜ EF MEB'de, 5'i (1,1,2,1, - % 4.90) KTÜ FEF MEB'de, 6'sı (3,1,2,- - % 5.88) İÜ EF MEB'de, 8'si (2,2,2,2 - % 7.84) AÜ KKEF MEB'de, 9'u (4,2,3,- - % 8.82) AİBÜ EF MEB'de, 14'ü (6,8,-,- - % 13.73) NÜ EF MEB'de okumaktadırlar.

Bu bulgular, Türkiye'de halen viyolonsel eğitimi yapılmakta olan eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde 1996-1997 öğretim yılında okumakta olan viyolonsel öğrencilerinin bölümlere ve sınıflara göre dağılımını göstermektedir. Müzik eğitimi bölümleri arasında en çok viyolonsel öğrencisi % 17.65 ile GÜ GEF MEB'de, en az viyolonsel öğrencisi ise % 4.90 ile KTÜ FEF MEB'de okumaktadır. İÜ EF MEB'de ve AİBÜ EF MEB'de IV. sınıfta,

NÜ EF MEB'de ise III. ve IV. sınıflarda viyolonsel öğrencisi bulunmamaktadır. Bütün bölümlerde belirtilen öğretim yılında okumakta olan viyolonsel öğrencilerinin toplam sayısı 102'dir.

Tablo: III.IV.

Müzik Eğitimi Bölümlerinde 1996-1997 Öğretim Yılında Viyolonsel Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretim Elemanlarına Aritmetik Dağılımı

Bölümler	Viyolonsel Öğrencileri		Viyolonsel Öğretim Elemanları		Oranı
	f1	%	f2	%	f1/f2
GÜ GEF MEB	18	17.65	3	21.43	6
MÜ AEF MEB	7	6.86	1	7.14	7
DEÜ AEF MEB	10	9.80	2	14.28	5
UÜ EF MEB	16	15.69	2	14.28	8
SÜ EF MEB	9	8.82	1	7.14	9
KTÜ FEF MEB	5	4.91	1	7.14	5
İÜ EF MEB	6	5.88	1	7.14	6
AÜ KKEF MEB	8	7.84	1	7.14	8
AİBÜ EF MEB	9	8.82	1	7.14	9
NÜ EF MEB	14	13.73	1	7.17	14
TOPLAM	102	100.00	14	100.00	Ort.: 7

Tablo III.IV'de görüldüğü gibi, müzik eğitimi bölümlerinde 1996-1997 öğretim yılında viyolonsel öğrencilerinin, viyolonsel öğretim elemanlarına aritmetik dağılımı GÜ GEF MEB'de (6), MÜ AEF MEB'de (7), DEÜ BEF MEB'de (5), UÜ EF MEB'de (8), SÜ EF MEB'de (9), KTÜ FEF MEB'de (5), İÜ EF MEB'de (6), AÜ KKEF MEB'de (8), AİBÜ EF MEB'de (9), NÜ EF MEB'de (14) dir. Bu bulgular, müzik eğitimi bölümlerinde viyolonsel öğrencilerinin viyolonsel öğretim elemanlarına aritmetik dağılımının ortalama 7 öğrenci civarında gerçekleştiğini, bölümler arasında öğretim elemanı başına düşen en çok viyolonsel öğrencisi sayısının NÜ EF MEB'de (14/1); en az viyolonsel öğrencisi sayısının KTÜ FEF MEB'de (5/1) olduğunu göstermektedir.

Tablo: III.V.
Müzik Eğitimi Bölümlerinde 1996-1997 Öğretim Yılında Okumakta Olan Viyolonsel Öğrencilerinin Toplam Öğrenci Sayısına Oranları

Bölümler	Viyolonsel Öğrencileri Sayısı		Toplam Öğrenci Sayısı		f1 → f2
	f1	%	f2	%	Oranı %
GÜ GEF MEB	18	17.65	248	17.12	7.26
MÜ AEF MEB	7	6.86	208	14.36	3.36
DEÜ AEF MEB	10	9.80	120	8.28	8.33
UÜ EF MEB	16	15.69	165	11.39	9.70
SÜ EF MEB	9	8.82	120	8.28	7.50
KTÜ FEF MEB	5	4.91	174	12.00	2.87
İÜ EF MEB	6	5.88	120	8.28	5.00
AÜ KKEF MEB	8	7.84	93	6.42	8.60
AİBÜ EF MEB	9	8.82	81	5.59	11.11
NÜ EF MEB	14	13.73	120	8.28	11.67
TOPLAM	102	100.00	1449	100.00	7

Tablo III.V'de görüldüğü gibi, müzik eğitimi bölümlerinde 1996-1997 öğretim yılında okumakta olan viyolonsel öğrencilerinin toplam öğrenci sayısına göre oranları; GÜ GEF MEB'de (% 7.26), MÜ AEF MEB'de (% 3.36), DEÜ BEF MEB'de (% 8.33), UÜ EF MEB'de (% 9.70), SÜ EF MEB'de (% 7.50), KTÜ FEF MEB'de (% 2.87), İÜ EF MEB'de (% 5), AÜ KKEF MEB'de (% 8.60), AİBÜ EF MEB'de (% 11.11), NÜ EF MEB'de (% 11.67) dir.

Bu bulgular, 1996-1997 öğretim yılında müzik eğitimi bölümlerinde okumakta olan viyolonsel öğrencilerinin toplam öğrenci sayısına oranlarını göstermektedir. Bölümler arasında viyolonsel öğrencileri sayısının toplam öğrenci sayısına göre en yüksek oranı % 11.67 ile NÜ EF MEB'de; en düşük oranı % 2.87 ile KTÜ FEF MEB'de görülmektedir.

Bölümler genelinde viyolonsel öğrencilerinin toplam öğrenci sayısına oranı % 7'dir.

Tablo: III.VI.

Müzik Eğitimi Bölümlerinde 1996-1997 Öğretim Yılında Viyolonsel ve Diğer Yaylı Çalgıların Eğitimine Ayrılan Öğrenci Kontenjanları

Bölümler	Viyolonsel		Keman		Viyola		Kontrbas		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
GÜ GEF MEB	4	12.50	20	11.63	4	11.42	1	25	29	11.93
MÜ AEF MEB	3	9.37	15	8.72	3	8.57	2	50	23	9.47
DEÜ AEF MEB	4	12.50	10	5.82	2	5.71	-	-	16	6.58
UÜ EF MEB	4	12.50	12	6.97	4	11.42	1	25	21	8.64
SÜ EF MEB	2	6.25	8	4.65	2	5.71	-	-	12	4.94
KTÜ FEF MEB	2	6.25	25	14.54	-	-	-	-	27	11.11
İÜ EF MEB	2	6.25	18	10.46	4	11.42	-	-	24	9.88
AÜ KKEF MEB	2	6.25	21	12.20	2	5.71	-	-	25	10.29
AİBÜ EF MEB	4	12.50	18	10.46	4	11.42	-	-	26	10.70
NÜ EF MEB	5	15.62	25	14.54	10	28.57	-	-	40	16.46
TOPLAM	32	100.00	172	100.00	35	100.00	4	100.00	243	100.00

Tablo III.VI'da görüldüğü gibi, müzik eğitimi bölümlerinde 1996-1997 öğretim yılında viyolonsel ve diğer yaylı çalgıların eğitimine ayrılan öğrenci kontenjanları sırasıyla viyolonsel için 32, keman için 172, viyola için 35, kontrbas için 4 öğrencidir. Bölümler genelinde yaylı çalgı eğitimine ayrılan öğrenci kontenjanı 1996-1997 öğretim yılında 243 öğrencidir. Belirtilen öğretim yılında en çok yaylı çalgı öğrencisi kontenjanı NÜ EF MEB'de, en az yaylı çalgı öğrencisi kontenjanı SÜ EF MEB'de ayrılmıştır. Yine bölümler arasında viyolonsel eğitimine ayrılan en çok öğrenci kontenjanı NÜ EF MEB'de (5 öğrenci); en az öğrenci kontenjanı ise SÜ EF MEB, KTÜ FEF MEB, İÜ EF MEB ve AÜ KKEF MEB'de (2 öğrenci) dir.

Tablo: III.VII.

1996-1997 Öğretim Yılında Müzik Eğitimi Bölümlerinde Okumakta Olan AGSL Müzik Bölümü Mezunu Viyolonsel Öğrencilerinin Bölümlere ve Sınıflara Göre Dağılımı

Bölümler	I. Sınıf		II. Sınıf		III. Sınıf		IV. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
GÜ GEF MEB	3	50	3	60	3	60	-	-	9	52.94
MÜ AEF MEB	-	-	1	20	2	40	1	100	4	23.54
DEÜ AEF MEB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UÜ EF MEB	1	16.6	1	20	-	-	-	-	2	11.76
SÜ EF MEB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KTÜ FEF MEB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İÜ EF MEB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AÜ KKEF MEB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AİBÜ EF MEB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NÜ EF MEB	2	33.4	-	-	-	-	-	-	2	11.76
TOPLAM	6	100.00	5	100.00	5	100.00	1	100.00	17	100.00

Tablo III.VII'de görüldüğü gibi, müzik eğitimi bölümlerinde okumakta olan anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümü mezunu viyolonsel öğrencilerinin 9'u (3,3,3,- % 52.94) GÜ GEF MEB'de, 4'ü (-, 1,2,1, - % 23.54) MÜ AEF MEB'de, 2'si (1,1,-, - % 11.76) UÜ EF MEB'de, 2'si (2,-,-, - % 11.76) NÜ EF MEB'de okumaktadırlar.

Bu bulgular, 1996-1997 öğretim yılında müzik eğitimi bölümlerinde okumakta olan anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümleri mezunu viyolonsel öğrencilerinin bölümlere ve sınıflara göre dağılımını göstermektedir.

Bu öğrencilerin GÜ, MÜ, UÜ ve NÜ Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerini tercih etmiş olmaları dikkat çekicidir. Belirtilen dört müzik eğitimi bölümünde toplam 17 anadolu güzel sanatlar lisesi mezunu viyolonsel öğrencisi öğrenimlerini sürdürmektedir.

Tablo: III.VIII.
Müzik Eğitimi Bölümlerinde 1996-1997 Öğretim Yılında Öğretmenlik Uygulamasına Giden Viyolonsel Öğrencilerinin Sayıları ve Diğer Öğrencilere Oranları

Bölümler	Viyolonsel Öğrencisi Sayısı		Toplam Öğrenci Sayısı		f1 → f2
	f1	%	f2	%	Oranı %
GÜ GEF MEB	4	25.00	60	20.41	6.66
MÜ AEF MEB	2	12.50	49	16.67	4.08
DEÜ AEF MEB	2	12.50	30	10.20	6.66
UÜ EF MEB	3	18.75	31	10.54	9.68
SÜ EF MEB	2	12.50	31	10.54	6.45
KTÜ FEF MEB	2	12.50	40	13.61	5.00
İÜ EF MEB	-	-	30	10.20	-
AÜ KKEF MEB	1	6.25	23	7.83	4.35
AİBÜ EF MEB	-	-	-	-	-
NÜ EF MEB	-	-	-	-	-
TOPLAM	16	100.00	294	100.00	5.44

Tablo III.VIII'de görüldüğü gibi müzik eğitimi bölümlerinde 1996-1997 öğretim yılında öğretmenlik uygulamasına giden viyolonsel öğrencilerinin sayıları ve diğer öğrencilere oranları: GÜ GEF MED'de (4; % 6.66), MLI AEF MEB'de (2; % 4.08), DEÜ BEF MEB'de (2; % 6.66), UÜ EF MEB'de (3; % 9.68), SÜ EF MEB'de (2; % 6.45), KTÜ FEF MEB'de (2; % 5.00), AÜ KKEF MEB'de (1; % 4.35) olarak dağılım göstermektedir.

Belirtilen öğretim yılında İÜ EF MEB, AİBÜ EF MEB ve NÜ EF MEB'de öğretmenlik uygulamasına giden viyolonsel öğrencisi bulunmamaktadır.

Müzik eğitimi bölümlerinde 1996-1997 öğretim yılında öğretmenlik uygulamasına giden viyolonsel öğrencilerinin toplam öğrenci sayısına oranı % 5.44'tür.

Tablo: III.IX.
Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyolonsel Öğrencisi Sayılarının
Demirbaş Viyolonsel Sayılarına Oranları

Bölümler	Viyolonsel Öğrencileri		Demirbaş Viyolonseller		f1→f2
	f1	%	f2	%	Oranı %
GÜ GEF MEB	18	17.65	15	27.78	1.20
MÜ AEF MEB	7	6.86	6	11.11	1.16
DEÜ AEF MEB	10	9.80	6	11.11	1.66
UÜ EF MEB	16	15.69	7	12.96	2.28
SÜ EF MEB	9	8.82	4	7.41	2.25
KTÜ FEF MEB	5	4.91	3	5.56	1.66
İÜ EF MEB	6	5.88	7	12.96	0.85
AÜ KKEF MEB	8	7.84	3	5.56	2.66
AİBÜ EF MEB	9	8.82	2	3.70	4.50
NÜ EF MEB	14	13.73	1	1.85	14.00
TOPLAM	102	100.00	54	100.00	1.88

Tablo III.IX'da görüldüğü gibi, müzik eğitimi bölümlerinde viyolonsel öğrencisi sayılarının demirbaş viyolonsel sayılarına oranları GÜ GEF MEB'de (1.20), MÜ AEF MEB'de (1.16), DEÜ BEF MEB'de (1.66), UÜ EF MEB'de (2.28), SÜ EF MEB'de (2.25), KTÜ FEF MEB'de (1.66), İÜ EF MEB'de (0.85), AÜ KKEF MEB'de (2.66), AİBÜ EF MEB'de (4.50), NÜ EF MEB'de (14) olarak dağılım göstermektedir.

Bu bulgular, müzik eğitimi bölümlerinde öğrenci başına düşen viyolonsel sayısının en çok 6/7 (0.85) ile İÜ EF MEB'de, en az "14/1" ile NÜ EF MEB'de olduğunu göstermektedir. Müzik eğitimi bölümleri arasında en çok demirbaş viyolonsel GÜ GEF MEB'de (15), en az demirbaş viyolonsel NÜ EF MEB'de (1) bulunmaktadır. Bütün bölümler genelinde yaklaşık ortalama 2 öğrenciye 1 viyolonsel düşmektedir. NÜ EF MEB'de 14 öğrenci için 1 viyolonsel bulunması dikkat çekicidir.

Tablo: III.X.
**Müzik Eğitimi Bölümlerinin Anabilim/Anasanat Dalı Olarak Bağlı
 Buldukları Enstitülerde Lisansüstü Viyolonsel Eğitimi
 Yapılma Durumu**

Durum	f	%
Lisansüstü Viyolonsel Eğitimi Yapılmamakta	4	40
Lisansüstü Viyolonsel Eğitimi Yapılması Planlanmakta	1	10
Lisansüstü Viyolonsel Eğitimi Yapılmakta	5	50
TOPLAM	10	100.00

Tablo III.X'da görüldüğü gibi, müzik eğitimi bölümlerinin anabilim/anasanat dalı olarak bağlı buldukları enstitülerin 4'ünde (% 40) "Lisansüstü viyolonsel eğitimi" yapılması planlanmakta ve 5'inde (% 50) "Lisansüstü viyolonsel eğitimi" yapılmaktadır.

Bu bulgular, müzik eğitimi bölümlerinin anabilim/anasanat dalı olarak bağlı buldukları enstitülerin % 50'sinde lisansüstü viyolonsel eğitimi yapıldığını, % 10'unda yapılmasının planlandığını ve % 40'ında yapılmadığını göstermektedir. Müzik eğitimi anabilim/anasanat dalında lisansüstü eğitim verilen enstitülerin büyük bölümünde viyolonsel eğitimi yapılmakta ve yapılması planlanmaktadır.

Tablo: III.XI.
**Müzik Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı Kapsamında Lisansüstü
 Viyolonsel Eğitimi Yapılan Enstitüler ve Açılan Programlar**

Lisansüstü Programlar	Enstitüler	f
Yüksek Lisans	GÜ Fen Bilimleri Ens. MÜ Fen Bilimleri Ens. DEÜ Sosyal Bilimler Ens. UÜ Sosyal Bilimler Ens. SÜ Fen Bilimleri Ens.	5
Doktora	GÜ Fen Bilimleri Ens. MÜ Fen Bilimleri Ens.	2
Sanatta Yeterlilik	GÜ Fen Bilimleri Ens.	1

Tablo III.XI'de görüldüğü gibi; müzik eğitime anabilim/anasanat dalı kapsamında GÜ, MÜ, DEÜ, UÜ, SÜ Fen/Sosyal Bilimler Enstitüleri'nde "Yüksek Lisans" programlarında; GÜ ve MÜ Fen Bilimleri Enstitülerinde "Doktora" programlarında, yine GÜ Fen Bilimleri Enstitüsünde "Sanatta Yeterlilik" programında lisansüstü viyolonsel eğitimi yapılmaktadır.

Bu bulgular müzik eğitimi anabilim/anasanat dalı kapsamında 5 enstitüde "Yüksek Lisans", 2 enstitüde "Doktora" ve 1 enstitüde "Sanatta Yeterlik" programlarıyla lisansüstü viyolonsel eğitimi yapıldığını göstermektedir.

4. SONUÇ

Türkiye'deki eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde viyolonsel eğitiminin genel durumunu saptamaya yönelik olarak yapılan bu araştırmada, viyolonsel eğitiminin günümüz koşullarındaki yeri ve önemi hakkında nicel bakımdan başlıca bulgulara ulaşılmış ve sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

Türkiye'de 1996-1997 öğretim yılı itibariyle mevcut 13 müzik eğitimi bölümünün 10'unda (~ % 77) viyolonsel eğitimi yapılmakta; bu bölümlerde kadrolu, ücretli ve yabancı uyruklu-sözleşmeli statüde 14 viyolonsel öğretim elemanı görev yapmaktadır. Belirtilen öğretim yılı itibariyle müzik eğitimi bölümlerinde okumakta olan viyolonsel öğrencilerinin toplam sayısı 102'dir. Ülke genelinde viyolonsel öğrencilerinin viyolonsel öğretim elemanlarına oranı 7/1; diğer öğrencilere oranı % 14'tür. Örneklem grubundaki müzik eğitimi bölümlerinde 1996-1997 öğretim yılında 243 öğrenci yaygı çalgı eğitimine ayrılmış, bu öğrencilerin 32'sinin (% 13) ana çalgısı viyolonsel olarak belirlenmiştir. Bölümlerde öğrenimlerini sürdüren viyolonsel öğrencilerinin % 24'ü AGSL mezunu öğrencilerden oluşmaktadır. Son sınıfta öğretmenlik uygulamasına giden viyolonsel öğrencilerinin sayısı 16, diğer öğrencilere oranı % 5.4'tür. Bölümlerdeki demirbaş viyolonsellerin sayısı 54'tür. Yine bölümler genelinde 2 öğrenciye 1 viyolonsel düşmekle birlikte; özellikle yeni kurulan bölümlerde bu oran 1/16'ya kadar inmektedir.

Müzik eğitimi bölümlerinin anabilim/anasanat dalı olarak bağlı buldukları beş enstitüde lisansüstü viyolonsel eğitimi yapılmakta; bu enstitülerin üçünde (DEU SBE, UÜ SBE, SÜ FBE) yüksek lisans, birinde (MÜ FBE) yüksek lisans-doktora, birinde (GÜ FBE) yüksek lisans - doktora ve sanatta yeterlik programları yürütülmektedir.

Araştırmada görülmektedir ki, ülkemizde müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlarda viyolonsel eğitimi kapsamında ilgili öğretim elemanları ve öğrencileri, gerek sayısal bakımdan gerekse gerçekleştirdikleri işlev bakımından önemli bir konumda yer almaktadırlar. Öğrenciler, viyolonsel eğitimini AGSL'den başlayarak lisans, yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik programlarıyla uzmanlaşma aşamasına kadar sürdürme olanağına sahiptirler.

Ülkemizde viyolonsel eğitimi, yeni kurulan müzik eğitimi bölümlerinde de uygun koşullar sağlanarak yapılmalı, geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmelidir.

KAYNAKLAR

1. ARICI, H.: *İstatistik Yöntemler ve Uygulama*, H.Ü. Basımevi, Ankara, 1978.
2. ÇALIŞIR, F.: *Çalgı Bilgisi*, 2. Baskı, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara.
3. DEMİRBATIR, R.E.: “Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyolonsel Eğitimine Genel Bakış”, *Orkestra Dergisi*, Sayı 269, İstanbul, 1996.
4. DEMİRBATIR, R.E.: “Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyolonsel Eğitimi-Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler”, *Müzik Eğitimi Sempozyumu '97 - Bildiriler*, Bolu, 1997.
5. DEMİRBATIR, R.E.: “Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Viyoyonsel Eğitimi”, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, GÜ FBE, Ankara, 1998.
6. KARASAR, N.: *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 2. Baskı, Taç Kitapçılık Ltd. Şti., Ankara, 1984.
7. SAY, A.: *Müzik Ansiklopedisi*, Başkent Yayınevi, Ankara, 1985.
8. UÇAN, A.: “Çevreden Evrene Keman Eğitimi Üzerine”, *Çadaş Eğitim Dergisi*, Sayı: 5, Ankara, 1980.
9. UÇAN, A.: “*Gazi Yükseköğretim Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci yıl (Yetiştirilme) Programının Değerlendirilmesi*”, *Yayınlanmış Doktora Tezi*, H.Ü. Mezuniyet Sonrası Eğitimi Fakültesi (1982), Çağrı Matbaası, Ankara, 1996.
10. UÇAN, A.: *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar - İlkeler - Yaklaşımlar*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994.